

KOM IGÅNG MED ALTERNATIV OCH KOMPLETTERANDE KOMMUNIKATION (AKK)

Logopedmottagningen, Västerås

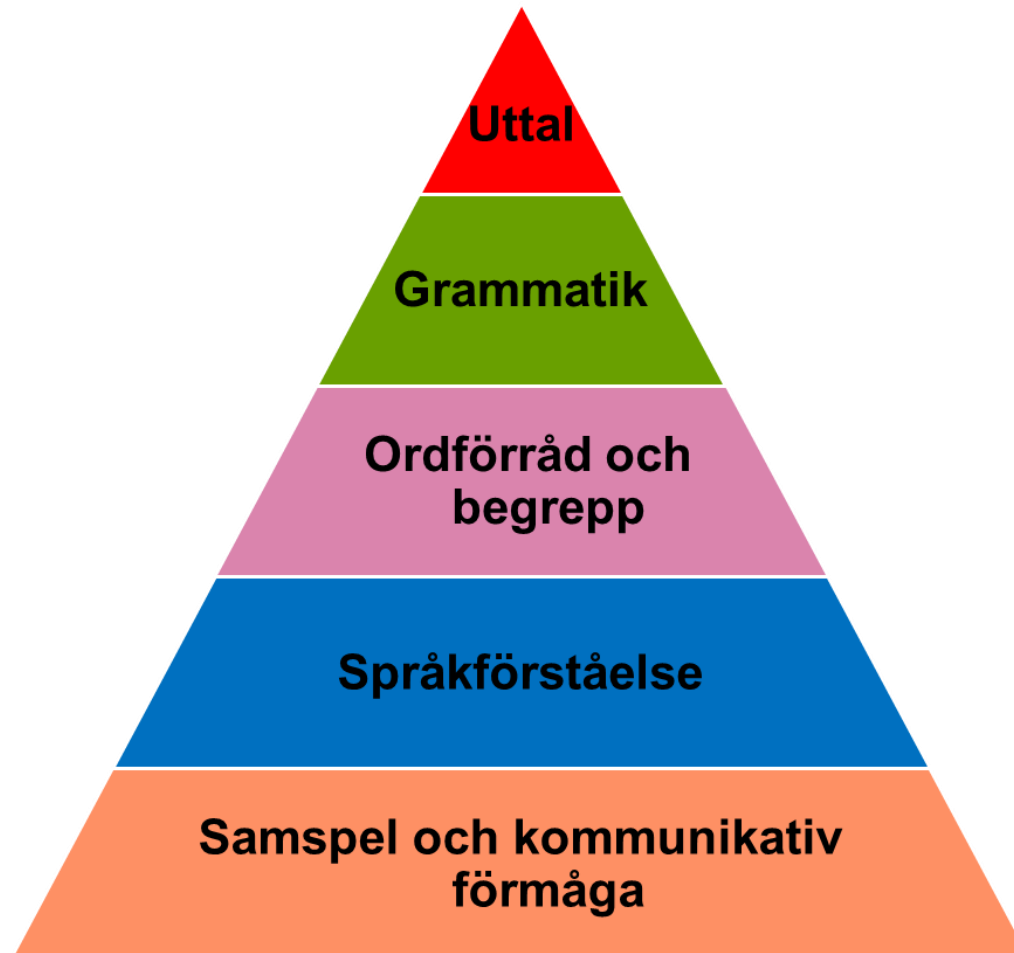

Varför föräldrautbildning?

- Ni är barnets viktigaste språklärare!
- Språkstimulans sker i vardagen.
- Målet är att ni ska komma in i tänket och sedan kunna fortsätta på egen hand hemma.

Språkpyramiden

Språkstörning

Svårighet att förstå eller att göra sig förstådd.

**5-8 % av alla barn
i förskoleåldern**

Flerspråkighet

- Flerspråkighet leder *inte* till språkstörning eller språkliga svårigheter.
- Flerspråkighet orsakar *inte* en långsam tal- och språkutveckling.
- Barn som växer upp med flera språk börjar kommunicera och prata vid samma ålder som enspråkiga barn.
- Vid språkstörning påverkas alla språk. Utvecklingen på respektive språk följer språkpyramiden.

Att kunna många språk är alltid en styrka!

Alternativ och Kompletterande Kommunikation

AKK är ett samlingsnamn för olika kommunikationssätt som stödjer kommunikationen mellan människor.

Exempel på bildstöd i vardagen

Olika typer av AKK-sätt

- Kroppsspråk och gester
- Ansiktsuttryck och mimik
- Föremål
- Foton eller filmer
- Bilder
- Tecken

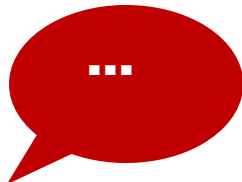

För vem och när behövs AKK?

ALLA är hjälpta av AKK oavsett ålder.

AKK används:

- Som stöd för förståelsen.
- Som stöd för uttrycksförmågan.
- För att underlätta vid svårigheter med koncentration, minne och uppmärksamhet.

Vad ska barnet använda AKK till?

Vad ska omgivningen använda AKK till?

- För att samspela (mer) med barnet.
- Förbereda och skapa förväntan.
- Ge information och möjliggöra val.
- Skapa struktur och rutiner

AKK stödjer språkutvecklingen genom att tydliggöra språket och öka barnets förståelse.

Förbereda

För att förbereda barnet på var ni ska åka kan man visa en bild på exempelvis lekparken, förskolan eller läkaren.

Man kan också göra ett bildschema för ännu tydligare förståelse och förberedelse.

Ett annat sätt kan vara att "ritprata" om det som ska hända.

	"Vi ska gå till Oxbackens vårdcentral"
	"Vi anmäler oss i receptionen"
	"Vi ska träffa läkaren Jocke."
	"Läkaren ska lyssna på ditt hjärta och lungor"
	"Du ska få mäta och väga dig"
	Sen får du rita lite.
	"Sen är vi klara. Vinka HEJDÅ"

Struktur och rutiner

Underlättar genomförandet av återkommande rutiner, t ex påklädning, tandborstning mm.

Många barn mår bra av att veta exakt vad som ska göras och i vilken ordning.

måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag

AKK minskar frustration

AKK underlättar kommunikationen och minskar frustrationen både för barnet och föräldern.

För barnet minskar frustration eftersom hen med AKK får ett sätt att uttrycka sig på. Barnet får därför möjlighet att kommunicera mer med sin omgivning.

När barnet kommunicerar mer gör föräldern detsamma och vi får en positiv (språk)spiral uppåt.

Myt – AKK minskar talat språk

Kombinerad data från: Millar, Light & Schlosser, 2006, and Schlosser & Wendt, 2008

AKK påverkar den vuxnes kommunikation

- Långsammare tal
- Tydligare tal
- Mer konkret
- Betoning och fokus på viktiga delar

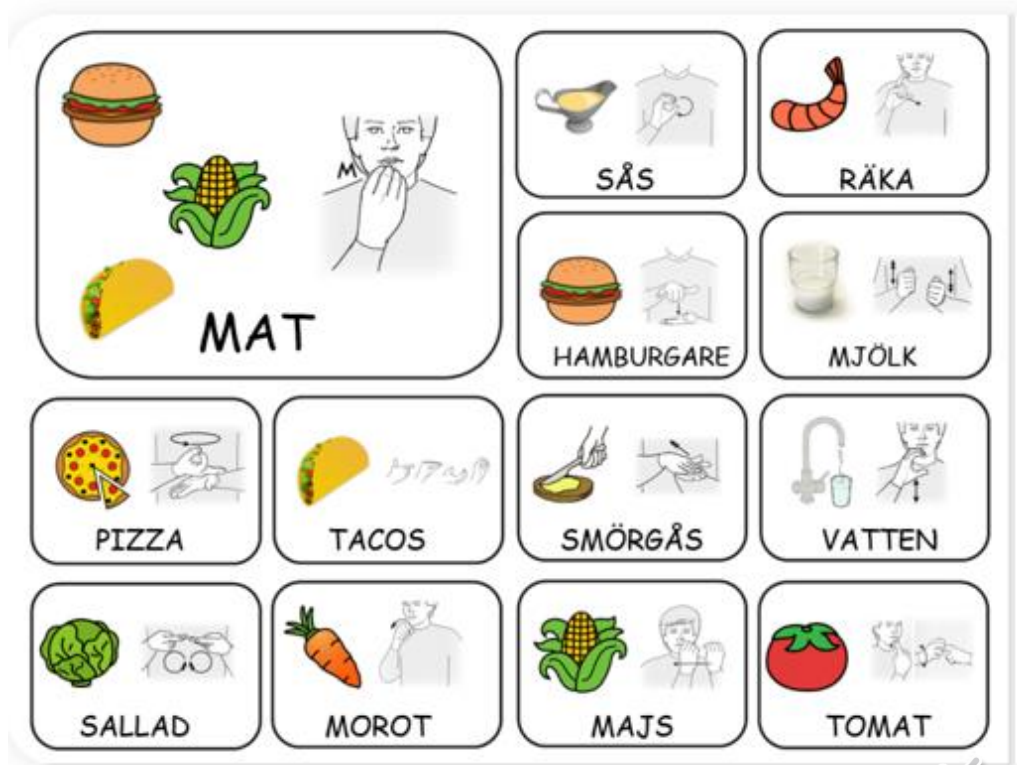
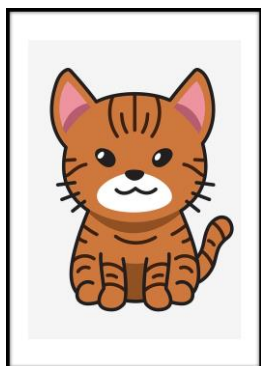

För barnet innebär förändringen ofta ökad uppmärksamhet, förbättrad koncentration och att ord eller information blir lättare att minnas och förstå.

Både förälder och barn vinner därför på att den vuxne använder AKK.

Kombinera och använd olika AKK-sätt

Genomgång av AKK-sätt

Kroppsspråk och gester

- Kroppshållning
- Gester
- Tonfall

Ansiktsuttryck och mimik

- Ögonkontakt

Föremål

- Involverar fler sinnen: se, känna, höra.
- Konkret, går att ta på.
- Försvinner inte.

Foton och filmer

Kan användas för att...

- Förbereda, t ex bild på förskolan.
- Välja, ska vi leka i parken eller på baksidan?
- Berätta, barnet kan berätta vad hen gjort på förskolan.
- Be om aktivitet. Barnet kan berätta att hen vill cykla, bygga lego, leka affär mm.

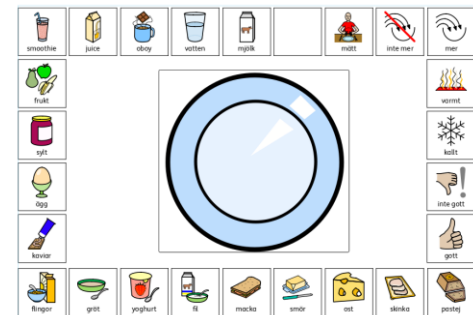
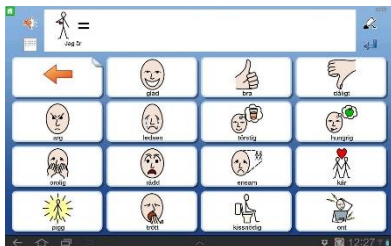
Foton kan vara svåra för en del barn att generalisera. Ett kort på en hund kan vara just den hunden och inte andra hundar.

Bilder och symboler

Används genom att vuxen/barn pekar på eller ger bilden till samtalspartnern.

- Konkreta – abstrakta.
- Tydliggör och stannar kvar.
- Kan användas enskilt eller i system, t ex veckoscheman.

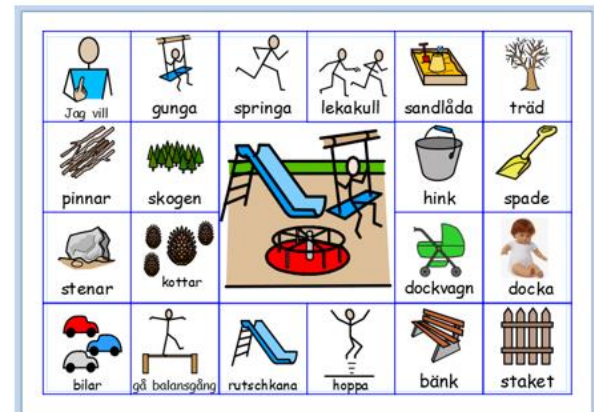

Att använda samtalskarta

- Kartan placeras mellan den vuxne och barnet.
- Både den vuxne och barnet pekar.
- Peka på bilden samtidigt som ni pratar.

Anpassas efter:

- Barnets språkliga förmåga
- Situation

Kräver träning. Prova gärna flera gånger och i olika situationer!

Hemsidor om AKK

www.bildstod.se

www.regionuppsala.se/tidigintervention

Att göra eget bildstöd

Gratistjänst, <http://www.bildstod.se/>

- Här kan du själv skapa egna bildstöd, spara och skriva ut dem.
- Du kan samla flera bilder på samma papper och exempelvis använda dem som samtalskartor.
- Till tjänsten hör en bildbank med många olika tecknade bilder i färg eller svartvitt. Du kan även lägga till egna foton och bilder.
- Du kan också ta del av många färdiga bildstöd som skapats av andra användare.

Tidig intervention – kom igång med lek och kommunikation

Tidig intervention

En del barn driver själva på sin sociala utveckling genom att på olika sätt ta kontakt och samspela med vuxna. Andra barn är inte lika sociala i sig själva och får därför färre tillfällen att öva på lek och kommunikation. Här finns information, tips och idéer för dig som vill hjälpa ditt barn att komma igång.

 Kom igång med kommunikation	 Kom igång med lekar
 Kom igång med bokläsning	 Klara rutiner i vardagen

www.regionuppsala.se/tidigintervention

Kommunicera med tecken som alternativ och kompletterande kommunikation (TAKK)

TAKK innebär att man förtydligar talet genom att förstärka de viktigaste orden med en handrörelse - ett tecken.

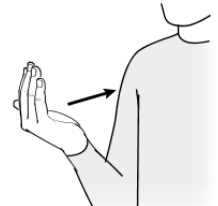
Det gör att det blir lättare för barnet att förstå den vuxne och det blir även lättare för barnet att uttrycka sig och förmedla sig till omgivningen.

Titta/se

v-handen, uppåtriktad och inåtvänd, förs från ögonen och ut

Kom

Flata handen, uppåtriktad och inåtvänd, förs inåt

TAKK

De viktigaste orden i meningen tecknas samtidigt som man talar.

Ex: Kom, nu ska vi äta.

Vill du ha bilen eller tåget?

TAKK är inte samma sak som teckenspråk

Teckenspråket är ett eget språk, precis som svenskan, och används av gravt hörselskadade och döva.

Tecken som används vid TAKK är dock hämtade från teckenspråket.

TAKK är ett **komplement** till talat språk.

Vilka barn behöver TAKK?

- Barn som har bra förståelse men som endast säger ett fåtal ord.
- Barn som har stora uttalsbrister och därför är mycket svåra att förstå för omgivningen.
- Barn som har stora svårigheter att förstå.

Bildkälla: pexels.com/sv-se

Vad är syftet med TAKK?

Barn som har svårt att uttrycka sig med ord blir ofta frustrerade, ledsna, irriterade eller tillbakadragna om inte omgivningen lyckas förstå det barnet vill säga.

Barnet behöver under en period få andra sätt att förmedla sig på.

Vad händer med talet när man lär sig TAKK?

Barn som lär sig tecken använder tecken bara så länge det behövs.

Hur kommer man igång med TAKK?

Första steget är att fundera över vad barnet vill säga och behöver säga i vardagen.

Bestäm sedan 3-5 tecken som du som vuxen börjar använda när du pratar med barnet.

Använd tecknen flera gånger varje dag när du pratar med barnet.

Tänk gärna ut situationer i vardagen som gör att du behöver säga orden och göra tecknen extra många gånger.

- Kräv inte att barnet själv ska prova att göra tecknen men uppmuntra gärna hen att prova!
- Det är viktigt att tänka på att barnet behöver se samma tecken många, många gånger innan hen själv kan göra tecknen eller vet vad tecknen betyder.
- Efter några veckor kan du lägga till 3-5 nya tecken och sedan fortsätta att lägga till nya tecken allt eftersom.

Hur väljer man tecken?

Viktigast att anpassa efter barnet!

Utgå ifrån barnets:

- Intresse
- Behov, vad behöver ni kunna prata om?
- Samtal, vad vill ni kunna prata om?
- Återkommande ord

Det viktigaste är ATT MAN TECKNAR, inte hur!

Mer information om TAKK

Appar:

Teckenspråkslexikon

Digital teckenkurs:

www.regionuppsala.se/infoteket/hitta-tips-och-verktyg/tecken-som-alternativ-och-kompletterande-kommunikation/

Samarbete mellan hem och förskola

Ju fler personer i barnets närhet och vardag som använder AKK desto fler får barnet att kommunicera med och desto fler förstår vad barnet kommunicerar.

Förälder och förskola kan samarbeta, exempelvis genom att ha veckans tecken eller ha likadana bilder vid matsituation mm.

Bildkälla: pexels.com/sv-se

Din uppgift efter idag är att börja använda AKK i vardagen

Till din hjälp har du:

- Kunskap om AKK
- Information om bildstod.se
- Tillgång till filmer och information på Tidig intervention
- Möjlighet att gå digital teckenkurs

Tack för uppmärksamheten!

- Planering framöver ser lite olika ut beroende på vad ni kommit överens om tillsammans med ert barns logoped
- Vid frågor hör av er till Logopedmottagningen på telefonnummer: 021-174400

Om du vill ha presentationen mailad till dig, vänligen hör av dig på logopedmottagningen@regionvastmanland.se

